

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ «ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»

Αριθ. φύλλου 214

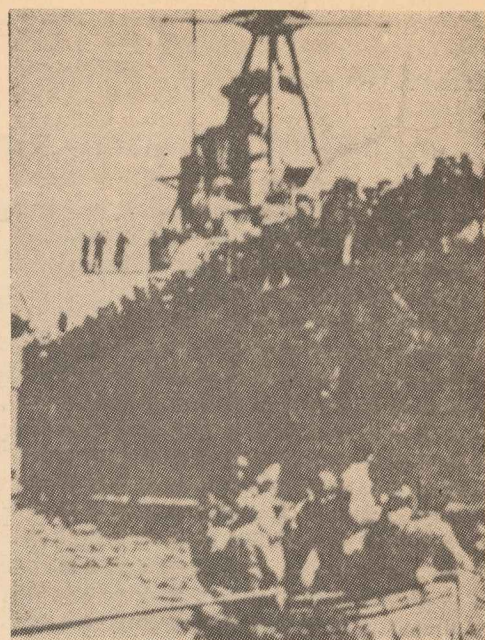
Αθήνα, Δεκέμβριος 1980

ΕΠΙΚΑΙΡΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἡ ἀξία τῶν ἡδικῶν δυνάμεων Φωτεινὰ διδάγματα διὰ τὸ μέλλον

Ἡ Ἑλλάς, κατὰ τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1912, ὑπὸ τὴν δημιουργικὴν πηγὴν τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἐλευθερίου Βενιζέλου εὐρίσκετο ἐν ἀκμῇ, διερχομένη περίοδον ἐσωτερικῆς ἀναδιοργανώσεως καὶ πλήρους ἀνασυγκροτήσεως τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν δυνάμεων τῆς. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο, ἡ ἀνασυγκρότησις, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων τῆς Χώρας, μετὰ μάλιστα τὸν ἀτυχῆ δι' ἡμᾶς ἀπὸ πάσης πλευρᾶς Ἑλληνοτουρκικὸν πόλεμον τοῦ 1897, ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῆς τότε Κυβερνήσεως πρωταρχικῆς σπουδαιότητος, διότι ἀποβλέπουσα αὕτη εἰς τὴν Βαλκανικὴν πραγματικότητα, εἶχεν ἀρχίσει, πρὸ δύο περίπου ἐτῶν, μυστικὰς συνομιλίας στρατιωτικῆς συμμαχίας κατ' ἀρχὰς μὲ τὴν Βουλγαρίαν καὶ ἐν συνεχείᾳ μὲ τὴν Σερβίαν, πρὸς ἐπίτευξιν τῶν κοινῶν ἀπελευθερωτικῶν τῶν σχεδίων. Πρὸς τὸν σκοπὸν ὅθεν αὐτόν, εἶχεν μετακαλέσει αὕτη, ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, δύο ξένας ὁργανωτικὰς ἀποστολάς, μίαν Γαλλικὴν, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Ἐϋντοῦ διὰ τὸν στρατὸν καὶ μίαν Ἀγγλικήν, ὑπὸ τὸν ναύαρχον Τῶφφνελ διὰ τὸ ναυτικόν. Ἀμφότεραι αἱ ἀποστολαὶ αὗται ἐργασθεῖσαι εὐσυνειδήτως καὶ ἐντατικῶς ἐξεπαίδευσαν καὶ ἐξήσκησαν τὰς Ἑλληνικὰς ἐνόπλους δυνάμεις κατὰ τὸ Εὐρωπαϊκὸν πρότυπον καὶ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ κατορθώσουν αὗται νὰ ἐκτελέσουν ἐπιτυχῶς ἀξιολόγους μεγάλης κλίμακος στρατηγικὰς τακτικὰς καὶ τεχνικὰς ἀσκήσεις. Ὁ μὲν στρατός, κατ' Ἀπριλίου (τοῦ 1912) εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Θηβῶν ὑπὸ τὴν γενικὴν ἀρχηγίαν τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου, ὁ δὲ στόλος, ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν τοῦ ναυάρχου Ἀ. Μιαούλην καί, μὲ τὴν συμπαράστασιν τοῦ Ἀγγλοῦ ναυάρχου Τῶφφνελ κατὰ Αὐγούστον (τοῦ 1912) εἰς Βόρειον Αἰγαῖον καὶ Παγασητικόν. Αἱ μεγάλαι αὗται στρατιωτικαὶ καὶ ναυτικαὶ ἀσκήσεις δὲν εἶχον μόνον εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ἡθικοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἐβλεπεν ὅτι ἔχει πλέον ἀξιόμαχον στρατὸν καὶ ναυτικόν, διὰ νὰ ἀποπλύνῃ τὸ ὄνειδος τοῦ '97, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον διπλωματικὸν γεγονός, νὰ προσβλέπουν οἱ Βαλκανικοὶ μας σύμμαχοι μετ' ἐμπιστοσύνης πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς δυνάμεις, ἰδιαίτατα δὲ πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικόν, δοθέντος ὅτι οὗτοι ἐστεροῦντο παντελῶς οἰασδήποτε ναυτικῆς ἰσχύος εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος.

Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ἀποτελούμενος ἀπὸ τὸ νεότευκτον θωρηκτὸν (καταδρομικὸν μάχης) «Ἀβέρωφ»,

Τὸ θωρηκτὸ «Ἀβέρωφ» στὸ λιμάνι τῆς Σμύρνης, τὸ 1919.

τὰ δύο παλαιὰ θωρηκτὰ «Σπέτσαι» καὶ «Ψαρά», καὶ τὰ ὀκτὼ ἀντιτορπιλικὰ τύπου «Θύελλα» καὶ «Νίκη», μετὰ τὴν λήξιν τοῦ προγράμματος ἀσκήσεων εἰς τὸ Αἰγαῖον, ἀπέπλευσεν διὰ τὸ Ἴόνιον Πέλαγος, πρὸς συνέχειαν αὐτῶν.

Πρὸ τοῦ ἀπόπλου τοῦ ἐκ Βόλου, ὁ βασιλεὺς Γεώργιος Αὐτῶν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Πρωθυπουργοῦ Ἐλ. Βενιζέλου καὶ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ πλοιάρχου Παύλου Κουντουριώτου, τὸν ὁποῖον ἡ Κυβέρνησις, ἐν περιπτώσει πολέμου, προώριζεν ὡς ἀρχηγὸν τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, ἐπεθεώρησεν τὰ πολεμικά, ἐκφράσας πρὸς αὐτὰ τὴν «πλήρη» του εὐαρέσκειαν.

Οὕτω, εὐρίσκόμενος εἰς Ἴόνιον Πέλαγος ὁ στόλος μας, διατάσσεται—ἀρχὰς Σεπτεμβρίου (1912)—νὰ διακόψῃ τὰς ἀσκήσεις καὶ νὰ καταπλεύσῃ εἰς Ναύσταθμον Σαλαμῖνος ἵνα ἐνωθῇ μὲ τὰς ὑπολοίπους μονάδας του, καὶ ἐκτελέσῃ ἐπείγουσας ἐπισκευὰς ἐπὶ τῇ προόψει ἐπικειμένου πολέμου, διότι αἱ σχέσεις τῆς Βαλκανικῆς Συμμαχίας μετὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας εἰσέσχηχοντο πλέον εἰς ἐπικίνδυνον φάσιν.

Ἐν τῷ μεταξύ καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας τῆς πυρετώδους ἐτοιμασίας τοῦ στόλου μας, αἱ συσκέψεις καὶ ἡ μέριμνα τῆς Κυβερνήσεως συνίσταντο εἰς τὴν μὲ κάθε δυνατόν τρόπον ἐνίσχυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου, διότι ἡ συγκριτικὴ μελέτη τῆς δυνάμεως τῶν δύο ἀντιπάλων στόλων, καὶ μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἰδιοῦ μας διὰ τῶν 4 νέων ἀνιχνευτικῶν τύπου «Πάνθηρ», ἐνεφάνιζε πράγματι τὸν Τουρκικὸν στόλον κατὰ μέγαν βαθμὸν ὑπέρτερον τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἰδοῦ δέ, πῶς κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας εἶχεν ἡ κατάστασις:

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ—1) Θωρηκτὸς στόλος—Ἀριθμὸς πλοίων 4. Σύνολον ἐκτοπίσματος 24380 τόννοι. Πυροβόλα διὰ μάχην, κατὰ πλευράν, 9 τῶν 270 χλσμ., 17 τῶν 150 χλσμ., ἕως 234 χλσμ.—2) Ἐλαφρὸς στόλος—Ἀριθμὸς πλοίων 19. Σύνολον ἐκτοπίσματος 8300 τόννοι. Πυροβόλα (ταχυβόλα) 73 τῶν 37 χλσμ., ἕως 100 χλσμ. Τὰ μεγάλα ἀντιτορπιλικὰ ἐστεροῦντο τορπιλλῶν.

ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ—1) Θωρηκτὸς στόλος—Ἀριθμὸς πλοίων 4. Σύνολον ἐκτοπίσματος

(Συνέχεια στὴ σελ. 6)

ΣΟΚΡΑΤΗ ΡΩΝΑ

«ΛΑΪΚΟ ΜΗΝΟΛΟΓΙΟ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ»

ΤΥΠΟΛΑΤΡΕΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ο Δεκέμβριος, η καρδιά του χειμώνα, περνούσε με διπλό-σκολα.

Στις 4 του μηνός, της Αγίας Βαρβάρας, οι Σμυρνήες στά τρίστρατα και στά «ντουρσέκια» (γωνιές του δρόμου) τηγάνιζαν και μοίραζαν τὰ «μελόγωνα» γιὰ τὸ φοβερό θανατικό, τὴ «βλο-γιά».

Τὴν ἐπομένη, ἦταν ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα, καὶ τὴν με-θεπομένη

τοῦ Ἁγίου Νικολάου
ποὺν τῆς γῆς καὶ τοῦ πελάου

ὅπως ἔλεγαν οἱ θαλασσινοί, καὶ ποὺ ἤθελε, ἐπειδὴ συνήθος χιόνιζε, «ν' ἀσπίρση τὰ γένεια του».

Ἁγία Βαρβάρα βαρβαρώνει,
Ἁη Σάββας σαβανώνει
κι' Ἁη Νικόλας παραχώνει.

Καὶ πάλι οἱ τουρκόφωνοι χριστιανοὶ λέγανε :

Ἁγία Βαρβάρα βαραλήμ,
Ἁη Σάββα σαβαλήμ
κι' Ἁη Νικόλα τσὸν λοκμά γεελλμ

Στις 12 τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, οἱ καθολικοὶ εἶχαν Χρι-στούγεννα, καὶ στὶς 15 τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου, οἱ ἐγκυμονοῦ-σες γιόρταζαν τὸν Ἁη Λευτέρη. Στις 22, τῆς Ἁγίας Ἀναστα-σίας τῆς Φαρμακολυτριάς, εἶχαμε τὸ πανηγύρι στὸ Χορόσπιοι. Αὐτὸ τὸ πανηγύρι γινότανε τρεῖς φορές τὸ χρόνο μεγαλοπρε-πέστατα: τοῦ Θωμᾶ, τῆς Πεντηκοστῆς καὶ στὶς 22 Δεκεμβρίου. Οἱ Τοῦρκοι τὴν λέγανε «Καρά-κίζ» (Μαύρη Παρθένᾳ), οἱ δὲ στείρες πῆγαιναν νὰ καταπιοῦν φυτὴλι ἀπ' τὴ Χάριτς γιὰ νὰ κάνουν παιδί.

Καὶ στὸ τέλος στὶς 25 (Χριστούγεννα), σφάζανε τὰ γου-ροῦνια τους καὶ μὲ τὸ αἷμα ἔκαναν σιανρὸ στὴν ὀξωπορτα γιὰ τὸ θανατικό. Οἱ ζαγκότηδες, πασβαντάδες, ντρουπατζήδες, τὰ παιδιά μὲ τὰ τουμπλεκία καὶ σήμαντρα λέγανε τὰ κάλλαντα.

Τὴ στάχτη ἀπὸ τὰ τζάκια τους δὲν σήκωναν καὶ τὴ δωδε-καμερίτικη αὐτὴ στάχτη τὴ ρίχνανε στὰ ἀμπέλια γιὰ γιαιτρικό. Τὴν τρίτη ἡμέρα, τοῦ Πρωτομάρτυρος καὶ Ἀρχιδιακόνου Στε-φάνου, γιόρταζαν οἱ παντρεμένες τὰ στέφανά τους.

Τέλος στὶς 31, παραμονὴ Πρωτοχρονιάς, στὰ παλὰ χρό-νια ψέλνανε μεγάλη δοξολογία μετὰ τὸν ἐσπερινό, γιὰτὶ ἀξιώ-θηκαν νὰ τελέσουν αἶσιο τὸ χρόνο. Καὶ τὸ βράδυ, φτωχοὶ καὶ πλούσιοι ἤθελε νὰ στρώσουν τὸ τραπέζι μὲ φρούτα, πῆττες, κρασιά, φοινίκια, γιὰτὶ, ὅπως ἔλεγαν, ἤθελε νάρθη ὁ Ἁη Βασίλης τὴ νύχτα νὰ κεραστῇ μόνος του.

Τὰ ὀνόματα καὶ τὰ παρατσούκλια τοῦ Δεκέμβρη εἶναι : Χριστουγεννᾶς, Χριστιανέρης, Ἁη Νικόλας, Χριστουγεν-νάρης.

Καὶ δυὸ ρητὰ :

Γύρω γύρω τοῦ Χριστοῦ
ἡ κορφή τοῦ χειμῶνα

Ἁν πρωμῆση μυγδαλιά
κι' ἀνθίσῃ τὸ Δεκέμβρη,
βαρὺς χειμῶνας κι' ὄψιμος
θὲ νάρθη νὰ μᾶς εὔρη.

ΑΛΗΘΙΝΕΣ

«ΜΙΑ ΠΑΙΔΙΚΗ ΑΝΑΜΝΗΣΗ»

Τοῦ Σμυρνιοῦ ΔΗΜΗΤΡΗ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗ

Κύριε,

Στὴν καθιερωθεῖσα στήλη σας ἀναμνήσεων ἀναγνωστῶν σας ἀπὸ τὶς Μικρασιατικὲς Πατρίδες, θέλω νὰ προσθέσω κι' ἐγὼ μιὰ ἀπὸ τὶς δικές μου παιδικὲς ἀναμνήσεις, ποὺ ἔμεινε ἔντονα βαθεῖα χαραγμένη μ' ὅλες τὲς λεπτομέρειες στὴ παι-δική μου φαντασία, καὶ νὰ παρακαλέσω γιὰ τὴ δημοσίευσή της.

Ἦταν ἡ νύχτα τῆς 18 Ἰανουαρίου 1917 τοῦ Ἁγίου Ἀθα-νασίου. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη κατοικοῦσαμε μὲ ἐνοίκιο μιὰ τριώ-ροφη ὠραία μονοκατοικία μὲ μεγάλο κῆπο στὴν Καραντίνα (προάστειο τῆς Σμύρνης) καὶ ἀκριβῶς στὸ πίσω μέρος τοῦ αὐλόγυρου τῆς ἐκκλησίας τῆς Μεταμορφώσεως ποὺ ἦταν στὸ ὕψωμα τῆς ἀνηφορίας.

Στοὺς γονεῖς μου ἄρεσε πολὺ τὸ σπίτι αὐτὸ καὶ ἀπὸ ἄποψη ἀνέσεων ἀλλὰ καὶ ὑγιεινῆς τοποθεσίας, καὶ μείναμε 4 ὁλό-κληρα χρόνια μὴ ποὺ οἱ δουλειὲς τοῦ πατέρα μου ἦτανε μέσα στὴ Σμύρνη (εἶχε γραφεῖο ἀντιπροσωπειῶν στὸ Κιο-πουρλοῦ Χάνι στὴ Σμύρνη).

Ἐκανε λοιπὸν ὁ πατέρας μου τὴ θυσία πρὸ παντὸς γιὰ μᾶς τὰ παιδιά, νὰ κατεβαίνει καθημερινὰ στὴ σκάλα στὴν Καραν-τίνα καὶ νὰ παίρνει τὸ πρωῒνὸ βαποράκι γιὰ νὰ τὸν μεταφέρει στὸ τέρμα του στὸ Κουμερκάκι (στὰ βαποράκια ὅπως λέγαμε τὴ σκάλα αὐτὴ στὴ προκουμαῖα τῆς Σμύρνης).

Τὸ βράδυ πάλι, ἐπέστρεφε μὲ τὸ ἴδιο μέσο στὴν Καραντί-να. Τὴ νύχτα λοιπὸν αὐτὴ ποὺ δὲν ξεχάστηκε σ' ὅλη μου τὴ ζωὴ, εἶχε μιὰ φοβερὴ κι' ἀσυνήθιστη κακοκαιρία, ἀνεμοθύελλα μὲ βροχὴ καταρρακτώδη ποὺ ἔκανε νὰ τρίζουν τὰ παράθυρα τῆς τραπεζαρίας ὅπου καθόμαστε συγκεντρωμένοι κοντὰ στὸ τζάκι.

Ἡ μητέρα φαίνονταν ἀπὸ ὠρὶς πολὺ ἀνήσυχη γιὰ τὸ γυρι-σμὸ τοῦ Πατέρα, ἡ δὲ ἀνήσυχία της μεταβλήθηκε σὲ πραγματικὴ ἀγωνία ὅταν ἡ συνηθισμένη ὥρα ποὺ ἔπρεπε νὰ εἶχε ἔλθει τὸ βαποράκι πέρασε. Χίλια κακὰ προαισθήματα στὴ μητέρα μου ποὺ χωρὶς νὰ τὸ θέλει μετέδωσε καὶ σὲ μᾶς τὰ παιδιά, ποὺ δὲν πηγαίναμε νὰ κοιμηθοῦμε ἀλλὰ καθόμαστε σκεπτικά καὶ κα-τσοφιασμένα.

Καὶ νὰ ποὺ ὕστερα ἀπὸ 3 ὥρες ποὺ φάνηκαν ἀτέλειωτες, στὰς 11 τὴ νύχτα ἀκούσαμε καὶ τρέξαμε στὸ κτύπημα τοῦ πατέ-ρα μας στὴ πόρτα ποὺ ἔφθασε μ' ἓνα ἀμαξάκι βρεγμένος ὥς τὸ κόκκαλο καὶ ἡμίγυμνος. Ἀναπνεύσαμε καὶ κλαίγαμε στὴ συ-νέχεια ἀπ' τὴ χαρὰ μας, ὅταν ἀκούσαμε ἀπ' τὸ στόμα του πῶς σώθηκε ἀπὸ ναυάγιο ποὺ ἔγινε στὸ βαποράκι τὸ Μουσαβὰτ κατὰ τὸ ταξίδι του. Ὁ πατέρας μου σὰν καλὸς κολυμβητὴς ποὺ ἦταν ἔπεσε ἀπὸ τοὺς πρώτους στὴ θάλασσα καὶ μάλιστα ἔσωσε καὶ ἔβγαλε στὴν ἀκτὴ ἓνα κοριτσάκι 6 χρονῶν ποὺ βρέθηκε δίπλα του μαζί μὲ τὴ μητέρα του καὶ κινδύνευσαν νὰ πνιγοῦν.

Αὐτὴ ἦταν ἡ ἱστορία τοῦ ναυαγίου τοῦ Μουσαβὰτ ποὺ ἔγινε στὶς 18 Ἰανουαρίου τοῦ 1917 καὶ ἔμεινε ἀσβυστη στὴ μνήμη μου. Τελικὰ θυμᾶμαι, πῶς ἡ μητέρα μου ἔγραψε πάνω στὸ μουσκεμένο εἰσιτήριο (καρτονάκι) ποὺ βρέθηκε στὴ τσέπη τοῦ πατέρα μου τὴ μέρα καὶ ὥρα τοῦ Ναυαγίου καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια καὶ μέχρι τὴ καταστροφὴ ἦταν καρφωμένο στὸ εἰκο-νοστάσι πλάι στὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου».

Ἀθήνα, 24 Νοεμβρίου 1980

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑ

Ἡ ἀφήγηση τῶν Ἀναμνήσεων τοῦ κ. Β. Σιταρένιου

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο)

Ὅσους αἰχμαλώτους πολίτες καὶ στρατιῶτες πιά ανε, τοὺς πῆγαν στὸ Κισλάρ - διοικητήριο. Ἀφοῦ τοὺς ἐγδυσαν ὅλους, τοὺς ἔβαλαν ἀνὰ τετράδες καὶ ἐπῆραν τὸ δρόμο τοῦ Βουρνόβα. Τοὺς πέρασαν καὶ ἀπὸ τὴν ἐβραϊκὴ συνοικία νὰ τοὺς καμαρώσουν καὶ νὰ τοὺς γιουχάρουν. Νὰ τοὺς καμαρώσουν διότι οἱ περισ-σότεροι ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους ἦταν πελάτες τῶν Ἑβραίων καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὸν δρόμο ποὺ θὰ ἔπαιρναν ἀπὸ τὴν συνοικία τοὺς τὸν γέμισαν μὲ ὅ,τι σπασμένα γυαλιὰ καὶ σπασμένα μπουκάλια εἶχαν καὶ στάθηκαν ἀπὸ τὴν μιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ τοῦ δρόμου μὲ ρόπαλα καὶ σκουῖπες καὶ ὑποχρέωναν τοὺς δυστυχι-σμένους αἰχμαλώτους νὰ περάσουν πάνω ἀπὸ τὰ σπασμένα γυα-λιὰ καὶ τοὺς φώναζαν σαρκαστικά: «Βενιζέλο θέλατε, ἔ, ἀντέτε νὰ τὸν βρῆτε τώρα» καὶ ἄλλα πολλὰ ἐξευτελιστικά.

Ξέφυγα ὁμως. Ἄς γυρίσουμε σὲ ὅ,τι ἀφήσαμε στὴν ἀγαπη-μένη μας Σμύρνη.

Ὅπως ἀφήνουμε ἀριστερὰ τὴ Σκάλα τῶν Ἀγγλικῶν Σιδη-ροδρόμων καὶ συνεχίζουμε τὸ δρόμο μας στὴν προκουμαῖα, στὴν ἀπέναντί της πλευρὰ, ἦταν τὸ ἐργοστάσιο τοῦ Πάπη. Μηχανουρ-γείου ποὺ εἶχε καὶ πρέσες. Τοῦ ἔφερναν ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ μὲ γκαμήλες γλυκὸρίζα καὶ τὴν ἔβαζε στὴν πρέσσα καὶ τὴν ἔκανε μπάλα ὅπως κάνουν καὶ τὸ μπαμπάκι. Ἐμεῖς τὰ παιδιά, ἐπηγαί-ναμε καὶ ἐτραβούσαμε ἀπὸ τὶς μπάλες γλυκὸρίζα καὶ τὴ βάζαμε στὸ στόμα καὶ ἐκάναμε ὅτι καπνίζαμε ποῦρο. Ἦταν γλυκιὰ καὶ ἐκαθάριζε τὰ δόντια, τὰ ἔκανε σιντεφένια. Τὴ γλυκὸρίζα τὴν ἔ-στελναν στὴν Εὐρώπη καὶ ἔκαναν φάρμακα. Ἄν μᾶς ἔβλεπαν ὅτι πέρναμε γλυκὸρίζα μᾶς ἐκυνηγοῦσαν οἱ φύλακες τοῦ Πάπη καὶ ἔμεῖς τὰ παιδιά τὸ βάζαμε στὰ πόδια.

Ἐξακολουθώντας τὸν περίπατο τῆς προκουμαῖας φθάνουμε στὰ Πανιά τοῦ Τίτου. Ἀπέναντι ἀπὸ τὰ Πανιά ἦταν τὸ καφε-νεῖο τοῦ Μιμίκου τὸ ἔακουστὸ στὴ Σμύρνη γιὰ τὸ μεζὲ του καὶ τὸ οἶζο του τοῦ περίφημο. Εἶχε καὶ ὄργανα ποὺ ἔπαιζαν κάθε μέρα. Αὐτοῦ τραγουδοῦσε ὁ περίφημος τραγουδιστὴς ὁ Κώστας ποὺ ἔ-λεγε τοὺς περίφημους ἀμανέδες καὶ τὰ γλυκὰ τραγούδια του.

Προχωρώντας στὴν περιπλάνηση τῆς προκουμαῖας ἡ Κέ, ὅπως τὸ λένε οἱ Φραγκολεβαντίνοι, ἀριστερὰ ἔχουμε τὸ καφε-νεῖο Ἐρμῆς τοῦ κ. Μανωλόκη, τὸ Καφενεῖο Πόστον, ποὺ εἶχε ὄργανα καὶ τραγουδοῦσε ὁ περίφημος τραγουδιστὴς, Εὐάγγελος Σωφρονίου, ὁ Βαγγελάκης. Κοντὰ στὸ Πόστον εἶναι τὸ Ἀμερι-κάνικο θέατρο καὶ κινηματογράφος. Πλάι ἀπὸ τὸ Θέατρο εἶναι ἓνα μεγάλο περιβόλι μὲ τραπεζάκια καὶ καρέκλες. Ἐκεῖ ἦταν ἡ Δέσχη τοῦ Σπότηγκ Κλοῦπ καὶ πλάι του ἄρχιζε ἓνας δρόμος ὠραίος. Ἦταν τὸ Γαλάζιο ποὺ ἔφθανε ἔως τὰ Τράσσο. Δεξιὰ ἐπὶ-γαίνες στὴν Ἁγία Φωτεινὴ, τὴ Μητρόπολη, ὅπου εἶχε ἓνα καμ-παναριὸ ποὺ σὲ ὅλη τὴ Μικρασία καὶ τὴν Ἑλλάδα δὲν ὑπάρχει.

Οἱ τρεῖς φίλοι στέκονται κάτω ἀπὸ τὸ καμπαναριὸ τῆς Ἁγίας Φωτεινῆς, ἀριστερὰ τοὺς ἔχουν τὶς Μεγάλες Ταβέρνες καὶ δεξιὰ τοὺς τὴν ὁδὸ Γαλάδικα — γιὰτὶ σ' ὅλο τὸ δρόμο, δεξιὰ καὶ ἀ-ριστερὰ, στὰ κατιστήματα πουλοῦσαν ὕαλικά. Προχωρώντας, μπαίνουμε στὸ Γκιὸλ Μπεζεστενὶ καὶ βγαίνοντας στὴν δεξιὰ πλευρὰ ἔχει ἓνα φοῦρνο ποὺ ἔκανε γιουβετσάκια, διάφορα φα-γητά. Τὸ μεσημέρι ποὺ σχολοῦσαν οἱ ἐργάτες εἶρισκαν μαγει-ρεμένο φαγητό.

Στὴν ὁδὸ τῶν Τράσσων, ποὺ ξεκινοῦσε ἀπὸ τὴ Μπελλαβίστα, δὲν μπορῶ νὰ σᾶς περιγράψω τί γινόταν τὶς Ἀποκριές. Ὁ παν-ζουρλισμὸς τῶν Σμυρνιῶν: τὰ ἀμαξάκια, οἱ κουδουνάτοι, τὰ κομφεῖ, οἱ σοκολάτες, τὰ ματσάκια μενεξέδες, ἀβιρόρες, ζουμ-πούλια, γιασεμιά καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔβγαζε ἡ Μικρασιατικὴ γῆ. Καὶ ἔμεῖς, πιτσιρικοὶ χαροῦμενοὶ ἑμαζέβαμε σοκολάτες, κουφέτα καὶ προπαντὸς κορδέλες γιὰ νὰ τὶς βάλουμε οὐρὰ στὰ τσερκένια

Βασίλειος Σιταρένιος· 1964.

μας ποὺ ἤθελε νὰ μολάρουμε τὴν Καθαρὴ Δευτέρα.

Ἀλήθεια, τί χαρὰ ἔμεῖς οἱ πιτσιρικοὶ, τί ξενιασιά καὶ ποῦ νὰ ξεύραμε τί μᾶς περιέμενε σὲ λίγα χρόνια.

Ἀπὸ τὴ μέση τῆς ὁδοῦ Τράσσων, ξεκινοῦσε ἓνας ὠραίος δρόμος, Χατζηστάμου λεγότανε καὶ εἶχε καὶ Συνεργεῖο Πυρο-σβεστικῆς Ἀντλίας καὶ ἐτελείωνε ἐμπρὸς στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Τρύφωνος, μιὰς συνοικίας πικνοκατοικημένης, ἡ σμύρ-νεϊκος μαχαλᾶς. Κάθε μαχαλᾶς εἶχε καὶ τὸ ὄνομα τῆς ἐκκλη-σίας καὶ κάθε μαχαλᾶς εἶχε ἓνα δρόμο — τὸ νυφοπάζαρο — ὅπου ἐσεργιανούσανε τὰ κορίτσια καὶ οἱ νεαροὶ καὶ ἔμασου-λοῦσαν πασατέμπο ἢ φουστίκια καὶ ἐπειράζοντουσαν. Ἀπ' αὐτὰ τὰ πειράγματα πολλὰ κατέληγαν στὸ γάμο. Ὅλος ὁ δρόμος εἶχε καφενεῖα ὅπως τοῦ Μπάρμπα-Θανάση ποὺ εἶχε λαϊκὰ ὄργανα καὶ τὸν περίφημο τραγουδιστὴ Κώστα Νοῦρο. Γιὰ νὰ εἶσαι τρα-γουδιστὴς ἔπρεπε νὰ ἔχεις φωνὴ γιὰ νὰ καλῶνεις ὅλον τὸν πε-ριβολὸ καὶ τὸ καφενεῖο. Τότε, δὲν ὑπῆρχαν μεγάφωνα. Τὸ κα-φενεῖο καὶ ὁ περίβολος ἦταν ἀσφυκτικὰ γεμάτα καὶ ἄλλοι τόσοι ἀπ' ἔξω περιδιαβαίνανε γιὰ ν' ἀκούσουν τὸ Νοῦρο. Αὐτοῦ πη-γαίναμε καὶ ἔμεῖς οἱ τρεῖς φίλοι, ν' ἀκούσουμε τὸ Νοῦρο, νὰ ξεκουραστοῦμε ἀπὸ τὸν περίπατο μας, νὰ πιοῦμε τὰ οὐζάκια μας καὶ νὰ γυρίσουμε ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ξεκινήσαμε γιὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Ἡ ὁδὸς Τράσσων ἦταν δρόμος Εὐρωπαϊκῶν καταστημάτων πολυτελείας, ὅπως τοῦ Ξενοπούλου, τοῦ Κόντου, ἐκεῖ ἦταν καὶ τὸ χρυσοχοεῖον τοῦ Κατραμόπουλου πατρός. Ἐκεῖ ἔκανα τὶς βέρες μου ὅταν παντρευτήκα το 1917. Εἶχα πάρει κοπελιά ἀπὸ τὶς Πορτάρες τοῦ Ἁγίου Βούκλα.

Μέσα στὸν περίβολο εἶχε μιὰ σκάλα ἀριστερὰ ποὺ σὲ ἔβγα-ζε πρὸς τὴν Εὐαγγελικὴ Σχολὴ καὶ μιὰ ἄλλη πόρτα σ' ἔβγαζε στὰ Σερβετάδικα ποὺ ἦταν καὶ ὁ Ἅγιος Γιώργιος. Ἀπέναντι ἦταν ὁ φοῦρνος τοῦ μπάρμπα μου Ἀνδρέα Σιταρένιου ποὺ ἔφτιαχνε τοὺς ἀφράτους λουκουμάδες καὶ τὰ ἔακουστὰ κατιμέρια. Παρα-πάνω ἦταν ὁ Τουρκομαχαλᾶς, ὅπου καθόντανε καὶ μερικοὶ Ἑλ-ληνες καὶ ὀμίλουν τὰ Τούρκικα. Οἱ ἄλλοι Σμυρνιοὶ δὲν τὰ ὀμί-λουν καλὰ ἢ καθόλου καὶ γι' αὐτὸ οἱ Τοῦρκοι ὀνόμασαν τὴ Σμύρ-νη Γκισοῦρ Ἰζμὴρ, ἐπειδὴ οἱ Σμυρνιοὶ δὲν ὀμίλουν τὰ Τούρκικα ἐνῶ οἱ Πολίτες, Κωνσταντινοπολίτες, τὰ ὀμίλουν, ἀνεξαιρέτως ὅλοι.

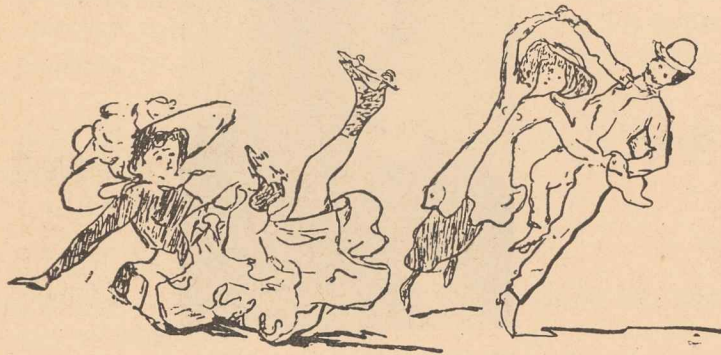
(Συνέχεια στὸ ἐπόμενο)

ΕΚΔΟΤΕΣ

ΜΙΧΑΗΛ & ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ

“ΚΟΣΜΟΣ,” 1909-1910

ΝΕΑΙ ΔΙΑΣΚΕΛΑΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΜΥΡΝΗΝ

Αί απολαύσεις του Σκαίτιγκ Ρίγκ.

ΣΤΟ ΣΚΑΙΤΙΓΚ

Τώρα πειά τὸ Σκαίτιγκ μπήκε
Εἰς τὰ ἤθη τὰ δικά μας
Καὶ καινούργια μόδα βγήκε
Νὰ σκαिताίνουν τὰ παιδιά μας.

Καὶ σκαिताίνουν ὅλοι τώρα
Κι' οἱ μικροὶ κι' οἱ πειὸ μεγάλοι
Καὶ δὲν βλέπουνε τὴν ὥρα
Νὰ ξαναρχίσουν πάλι.

“Ὅσοι δὲν τολμοῦν ἀκόμα
Εἰς τὸ Ρίγκ νὰ σκατινάρουν,
Τρέχουν σ' τὸ δίκό τους δῶμα
Πρῶτο μάθημα νὰ πάρουν.

Τὰ καρούλια δοκιμάζει
“Ἄλλος πάλι ᾄ τὴν αὐλή του
Κι' ἂν πολλὰ τὴ στίμη βάζει
Ἀραδιάζει τὴ γραμμὴ του.

Καὶ καμιὰν αὐλὴ δὲν ξέρω
Μέσ' σ' τὴ Σμύρνη ν' ἀπομείνη,
Σκαίτιγκ Ρίγκ καθ' ὅλα βέρο
Νὰ μὴν ἔχη τώρα γίνη.

Ἀπὸ ᾗ σὺν ξεσκολίσουν
Εἰς τοῦ Κρέμερ θεὸ νάλθοῦνε
Καὶ μὲ θάρρος θὰ τολμήσουν
Δημοσίᾳ νὰ δειχτοῦνε.

.....
“Ὁ Μπουρνόβας καταβαίνει,
“Ὁ Μπουτζᾶς, τὸ Κορδελιό μας,

Σ.Σ. Κάτω ἀπὸ τὸ ψευδώνυμο ΦΙΣ ΦΙΣ ἐκρύβετο ὁ τακτικὸς συνεργάτης τοῦ Περιοδικοῦ ΚΟΣΜΟΣ, Σόλων Βέρης: Ὑπῆρξε διαπρεπὴς Καθηγητὴς τῆς Παιδιατρικῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ἰδρυτὴς καὶ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας. Συγγραφεὺς 200 καὶ πλέον ἀξιόλογων ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν μετ' ἐπιβλῆ διηθνούς προσωπικότητας.

ΔΙΑΒΑΖΕΤΕ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΔΕΤΕ
ΤΗΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΗΧΩ

ΕΥΘΥΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μέγας δημοσιογραφικὸς καινὰς ἡγέρθη κατ' αὐτὰς μὲ μίαν συνδιάλεξιν γενομένην ἐντὸς σιδηροδρομικῆς αἰάξης μεταξὺ τοῦ κ. Σαβελῆ καὶ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου μας.
— Καὶ τί εἶπεν ὁ κ. Σαβελῆς, ἐρωτᾷ κάποιος, κατὰ τῶν ἀρχιτεκτόνων μας;
— **Τά... ἐξ ἀμάξης!**

Εἰς ἓνα κύκλον συζητῶνται. τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Σαβελῆ λεχθέντα.
— Πῶς σοὺ ἐφάνησαν τὰ λόγια τοῦ κ. Σαβελῆ;
— **ᾚ... βέλη.**

Εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον.
— Μὰ δὲν πιστεύω νὰ ὕβρισε τοὺς ἀρχιτέκτονάς μας ἓνας κύριος τόσον λεπτεῖς συμπεριφορᾶς!
— **Ναί, μὰ τοὺς τὰ ᾤα... μαστορικά.**

“Ἄλλος δημοσιογραφικὸς καινὰς ἡγέρθη διὰ τὸ παράθυρον, τὸ ὁποῖον ἤνοιξεν ὁ κ. Μπενάκης εἰς τὸν τοῖχον ὁ ὁποῖος χωρίζει τὸ σπῆτι τοῦ ἀπὸ τὸ Κεντρ. Παρθεναγωγεῖον.
Εἰς ἐκ τῶν ἐφόρων τοῦτοιο ἡκούσθη ἀναφωνῶν:
— Δὲν φτάνει πού εἶναι Ἐφορος ᾗ τὴν Εὐαγγελικὴ Σχολή, τὸ μᾶτι του εἶναι καὶ ᾗ τὸ Παρθεναγωγεῖο!

— Τέλος πάντων, ἀπαντᾷ ἔνας συνάδελφός του, τώρα ἐμεῖς πρέπει ν' ἀνοίξωμε τὰ μάτια μας καὶ νὰ δοῦμε πῶς τὰ κλείσωμε αὐτὸ τὸ παράθυρο, γιατί ὅσο μένει ἀνοιχτό, ὁ γείτονάς μας φαίνεται πῶς εἶναι πειὸ ἀνοιχτομάτης ἀπὸ ᾗ μᾶς.

Τώρα σ' τὰ concours νὰ βγαίνουν, Βγήκε καὶ καινούργια μόδα Γι' αὐτοὺς πού καλὰ μαθαίνουν Νὰ γλυστροῦν πάνω σ' τὴ ρόδα.
Τρέχουν μὲ δεμένα μάτια Ἐνα αὐγὸ μὲ τὸ μπαστοῦνι Νὰ τὸ κάνουνε κομμάτια, Μὰ τοὺς ᾤπηκε σ' τὸ ρουθόυνι.

Ἐτσι κάτσανε σ' ταυγά τους Κ' ἔμειναν χωρὶς βραβεῖο Κι' ἀφοῦ βρῆκαν τὸν μπελλᾶ τους, Γὰ νὰ βροῦν τὰ λογικά τους Πῆγαν στὸ Φρενοκομεῖο...

Ἐνας ἀδιόρθωτος λογοποιότης τοῦ λέγει:
— **Σύ... τὰ ρᾶσα κυνηγᾷς.** Φαίνεται πῶς εἶσαι κληρικὸφρων.

Ὁ ἴδιος ἔλεγε προχθές:
— Οἱ περισσότεροι ζωγράφοι μας εἶναι νησιώταις. Ὁ ἓνας εἶναι... Ἰθακήσιος, ὁ ἄλλος... **Συρακοῦς...**

Εἰς τὸ κατὰστημα τῶν ἀδελφῶν Πάδοβα, ἐν τῷ ὁποίῳ γίνε-

ται ἡ ἐκθεσις τῶν ἔργων τοῦ νεοροῦ ζωγράφου κ. Ἰωάννου Βάρδα, ἡκούσθη ὁ ἐξῆς διάλογος μεταξὺ τῶν ἐπισκεπτῶν:

— Ἀλήθεια, πῶς αὐτὸς ὁ Βάρδας εἶναι μόλις δεκαεπτὰ ἐτῶν;
— Μάλιστα, ἴσως καὶ ὀλιγότερον.
— Φαίνεται νὰ ἔχη **τάλαντον.**
— **Ναί, εἶναι προφανές. Δυστυχῶς δὲν ἔχει... τάλαντα.**

Κάποιος παρήγγειλε τὴν εἰκόνα του εἰς τὸν κ. Βάρδα, εἰς τὸν ὁποῖον εἶπε συγχρόνως:

— Θέλω τὸ πορτραῖτό μου νᾶνε ἑτοιμο τὴν ἑορτὴ μου. **Βάρδα** μπένε μὴν τύχη καὶ δὲν τελειώσῃ, γιατί...

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν ἐργασιῶν τῆς Ὁθωμανικῆς Βουλῆς, δύο δημοσιογράφοι ἀνταλλάσσουν τὰς ἐντυπώσεις των.
— Πῶς σοὺ ἐφάνηκε ὁ λόγος τοῦ Ἀχμέτ Ριζᾶ;
— **ΡΙζᾶλευρον...** ὁστὰ μάτια τῶν βουλευτῶν.

Κατὰ τινα στατιστικὴν ἐσχάτως δημοσιευθεῖσαν ἀπὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Συντάγματος ἐν Τουρκίᾳ μέχρι σήμερον ὑπεβλήθησαν 1.480 αἰτήσεις ἀδείας ἐκδόσεως ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν!

Ἐξ αὐτῶν ἐξεδόθησαν μέχρι σήμερον μόνον 70 καὶ διατηρήθησαν... (;)
Κάποιοι, ἀναγινώσκων αὐτὴν τὴν στατιστικὴν, ἀνεφώνησε:
— Ὁ Θεὸς μᾶς ἐλυπήθηκε καὶ εἰς τοιοῦτον εἶδους... **φυλλο-λογίαν** ἔστειλεν ἐγκαίρως τὴν... **φυλλοξήραν.**

Μεταξὺ δύο διαβατῶν.
— Δὲν μοῦ λές, σὲ παρακαλῶ, γιατί ρίχνει ἡ Δημαρχία τόσο ἀσβέστη;

— Γιὰ νὰ βγῇ... ἀσπροπρόσωπος.

Εἰς κύκλον κυρίων, συζητοῦντων περὶ τοῦ ἂν διαβάξουν ἡ γυναῖκες.

— Εἰγὼ ἓνα πρᾶγμα ξέρω, λέγει ἓνας μισογύνης, πῶς ἡ γυναῖκες, διαβάξουν... μέσ' σ' τὸν καθρέφτη. Αὐτὸς εἶναι δι' αὐτὰς ὁ προσφιλέστερος συγγραφεὺς.
— Γι' αὐτὸ νομίζω, προσέθηκεν ἄλλος μισογύνης, εἶναι... γιὰ διάβασμα.

Η ΕΦΕΤΕΙΝΗ ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ

Τὸ τραπέζι τοῦ Προέδρου μας κ. Κ. Παυλίδη.

Μεγάλῃ ἐπιτυχίᾳ σημειώσε ἡ καθιερωμένη προσφιλὴς μας συνεστίαση πού ἐφέτος γίνηκε στὴν ἀρχοντικὴ αἴθουσα τοῦ Ξενοδοχείου Κίνγκς Πάλας, στὶς 20 Νοεμβρίου.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς πραγματικᾶς μεταξὺ φίλων βραδυᾶς ὀφείλεται πρέπει νὰ ποῦμε στὴ σωστὴ ὀργάνωση πού ἀνέλαβε ἡ ἐπιτροπὴ ἐκδηλώσεων μὲ ἐπικεφαλὴς τὸν ἀντιπρόεδρο μας κ. Ν. Καλλιγέρη.

Ὁ Χρήστος Μουραμπᾶς μὲ τὴν ὀρχήστρα του συντρόφευσε ὅλη τὴ βραδιά μὲ σμυρνέικες καὶ ἄλλες μελωδίες. Ἡ πρωταγωνίστρια τῆς Λυρικῆς Σκηνῆς Γιολάντα ντὶ Τάσσο ξεσήκωσε θύελλα χειροκροτημάτων μὲ τὴν μεγάλῃ φωνῇ τῆς σὲ Σμυρνέϊκα τραγούδια.

Τὰ συγχαρητήρια τῶν καλεσμένων μας πού τοὺς δόθηκε ἄλλη μιὰ φορὰ ἡ εὐκαιρία νὰ μιλήσουν γιὰ τὰ τωρινὰ καὶ γιὰ τὰ περασμένα γιὰ τὶς ἀναμνήσεις τῆς πατρίδας γῆς ἦταν ἡ καλύτερη ἐπιβράβευση γιὰ τὴν συγκέντρωση αὐτῇ.

Ὁ Πρόεδρος μας κ. Κίμων Παυλίδης ἀπηύθυνε στοὺς καλεσμένους μας ἓνα θερμὸ ζεστὸ χαιρετισμό.

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΑΣ

Ἀγαπητοὶ φίλοι καὶ συμπατριῶται,

Τὸ Διοικητικὸν ὑμβούλιον τῆς Ἐνώσεως Σμυρναίων σᾶς εὐχαριστεῖ διὰ τὴν παρουσίαν σας εἰς τὴν σημερινὴν συνεστίασίν μας, ἡ ὁποία γίνεται κάθε χρόνον καὶ σκοπὸν ἔχει τὴν ἐπικοινωνίαν καὶ ἀλληλογνωριμίαν τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεώς μας καὶ τὴν σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ των σχέσεων. Ἀλλὰ ἡ ἐκδήλωσις μας αὐτὴ, ὅπως καὶ ὅλοι αἱ ἐκδηλώσεις μας, ἔχει ἓνα βαθύτερον σκοπὸν, νὰ διατηρήσῃ τὴν μνήμην τῆς ἀλησμόνητης Σμύρνης καὶ τῶν ἄλλων μικρασιατικῶν πατρίδων πού ἐπὶ τόσες δεκαετίες στατηθήκαμε καὶ τόσο πολὺ νοσταλγοῦμε, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι κάποτε μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου θὰ ἐπανέλθουν καὶ πάλιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

Διὰ νὰ ὁλοκληρώσῃ ὅμως τὸ ἔργον τῆς ἡ Ἐνώσεως Σμυρναίων εἶναι ἀνάγκη νὰ πυκνώσουν τὰς τάξεις τῆς οἱ νέοι, οἱ καταγόμενοι ἐκ Σμύρνης, διὰ νὰ συνεχίσουν τὸ ἔργον τὸ ὁποῖο ἤρχισαν οἱ γόνεῖς των καὶ νὰ τοὺς διαδεχθοῦν ἐν καιρῷ ὥστε νὰ μὴ διακοπῇ μιὰ προσπάθεια, ἡ ὁποία ἐξυπηρετεῖ ἐθνικοὺς σκοπούς. Ἐλπίζω ὅτι ὅλοι οἱ παριστάμενοι ἐδῶ θὰ συμβάλωμεν κάθε ἓνας εἰς τὸν κύκλον του, εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον εὐχεται εἰς ἓνα ἑκάστον ἀπὸ ὑμᾶς καὶ τὰς οικογενεῖας σας ὑγιαν εἰρήνην καὶ ἐλπίδα καὶ πίστιν διὰ μιὰ καλύτερη αὔριο.

Ἀπόψε φιλοξενοῦμε τὴν ἐρίτιμον Κυρίαν Αἰκατερίνην Ἀνασισιαίδου, σύζυγον τοῦ ἀειμνήστου Προέδρου, τῆς Ἐνώσεώς μας Καθηγητοῦ Μιχαὴλ Ἀνασισιαίδου.

Ἐπίσης φιλοξενούμεν τὴν διακεκριμένην καλλιτέχνιδαν Κυρίαν Γιολάνταν Ντὶ Τάσσο, ἐπιλεκτον μέλος τῆς Ἐνώσεώς μας, ἡ ὁποία εὐγενικῶς προσεφέρθη νὰ μᾶς τραγουδήσῃ παλὰ τραγούδια. Τὴν εὐχαριστοῦμε θερμῶς.

Τὸ τραπέζι τοῦ ἀντιπροέδρου μας κ. Μ. Καλλιγέρη.

Η ΠΡΟΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ κ. ΔΕΣΠΟΤΟΠΟΥΛΟΥ

Ὑστερα ἔλαβε τὸ λόγο ὁ καθηγητὴς Κώστας Δεσποτόπουλος, τέως Πρύτανης τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν καὶ εἶπε τὰ ἐξῆς:

Κυρίες καὶ Κύριοι, Νομίζω καθήκον μου νὰ ἐκφράσωμε τὶς εὐχαριστίες μας στὸν Πρόεδρο καὶ στὸν Ἀντιπρόεδρο τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐνώσεως Σμυρναίων κ.κ. Κίμων Παυλίδην καὶ Μιχαὴλ Καλλιγέρην, πού μὲ τὴν εὐστοχὴ πρωτοβουλία τους καὶ τὶς ὀργανωτικὰς φροντίδας τοὺς μᾶς ἔδωκαν τὴν εὐκαιρίαν νὰ βρεθοῦμε ἀπόψε στὴ χαρμόσυνη αὐτὴ συναναστροφή καὶ νὰ ζήσωμε ὀλίγες ἑσῶς ὥρες σὲ ὑποβλητικὴ ἀτμόσφαιρα νοσταλγίας καὶ ὑπερφηάνειας γιὰ τὴν ἀλησμόνητη Σμύρνη, μὲ βαθὺ συναίσθημα κάποιας κοινότητος μεταξὺ μας, συγγένειας σχεδὸν καὶ ἀμέριστης εὐγένειας, ἀναβλυσμένο ἀπὸ τὴν ἀχραντὴ μνήμη τῆς ἀπαράμιλλης σὲ χάρες πατρίδας μας.

Ἡ παρουσία μας ἐδῶ ἀπὸψε προσδιορίζεται προπάντων ἀπὸ τὴν εὐλαβικὴ ἀναπόληση τῆς τραγικῆς μοίρας τῆς Ἰωνίας, καὶ ἰδιαίτερα τῆς πρωτεύουσας τῆς, παραδομένης στὸν ὀλεθρὸ τὸν Αὐγούστου 1922. Τὸ φρικτὸ ἐκεῖνο γεγονός καθαγίασε τὴ μνήμη τῆς καὶ ὥρᾳσε ὑπερβατικὰ τὴ φυσιογνωμία τῆς. Ἦδη ὅμως καὶ πρὶν τὴν Καταστροφὴν τὰ μοναδικὰ τῆς χαρίσματα εἶχαν καθιερώσει τὸ θρόνολο τῆς. Ἡ πρὶν τὸ 1922 Σμύρνη ὑπῆρξε ἀντάξια τῆς παλαιᾶς Ἱστορίας τῆς, ὡς γενέτειρας τοῦ Ὁμήρου καὶ ἄρα ὡς ρίζας τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ὡς ἡρωικῆς πολιτείας, πού δὲν συνθηκολογεῖ μὲ τοὺς Λυδοὺς καὶ συγκλονίζει τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν πρώτη ἐκείνη καταστροφὴ τῆς, ὡς ἀκμαίας πολιτείας ὑπερπολιτισμένης στὰ ἑλληνιστικὰ χρόνια, ὡς μιᾶς ἀπὸ τὶς ἐπὶ πόλεις τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ μὲ πολλοὺς ἀκόμη τίτλους εὐγένειας. Ἡ Σμύρνη τῶν πατέρων μας καὶ τῶν μητέρων μας δικαίωρε τὴν ἀρχαία ὀνομασία τῆς «καλλίστη πασῶν», μὲ τὴν ὀμορφίαν τῶν τοπίων τῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων τῆς, ἰδιαίτερα τῶν γυναικῶν τῆς, καὶ πρόβαλε ὡς καύχημα τοῦ Ἑλληνισμοῦ μὲ τὸν ἐξαισιό βιοτικὸ πολιτισμὸ τῆς, μὲ τὸ ὑψηλὸ ἐθνικὸ φρόνημα καὶ τὸ ὑπέροχο κοινωνικὸ ἦθος τῶν Ἑλλήνων κατοίκων τῆς. Εἶχαν ἀναδειχθεῖ οἱ Σμυρναῖοι τοῦ δέκατου ἑνταίου καὶ τῶν πρώτων δεκαετιῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα ἐπάξια καὶ δημιουργικά, μὲ τὴ δραστηριότητα καὶ τὴν εὐφυΐα τους, μὲ τὴν εὐπροσηγορία καὶ τὴ φιλαλληλία τους, μὲ τὸν ἀκέραιο ἀνθρωπισμὸν τους, ἐκδηλωμένο καὶ στὴν ἱκανότητα νὰ συσσωρεύουν πλοῦτο ἐντιμὰ καὶ νὰ τὸν μεταχειρίζονται ἄποφα σὲ ζωὴ εὐδαιμονίας οἰκογενειακῆς, σὲ καλλιέργεια τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, σὲ παντοῖα ἔργα εὐποιίας. Μποροῦμε νὰ καυχώμαστε δίκαια γιὰ τὴν ὑπέρκλη καὶ τραγικὴ Πατρίδα μας.

Ἡ ἀξία τῶν ἡδικῶν δυνάμεων Φωτεινὰ διδάγματα διὰ τὸ μέλλον

(Συνέχεια ἀπὸ τὴν πρώτη σελίδα)

34140 τόννοι. Πυροβόλα, διὰ μάχην κατὰ πλευράν, 12 τῶν 280 χλσμ. 24 τῶν 120 χλσμ. ἕως 234 χλσμ.—2) Ἐλαφροὶ στόλοις—Ἀριθμὸς πλοίων 22, μετὰ τῶν ὁποίων δύο ἐλαφρὰ καταδρομικά—Σύνολον ἐκτοπίσματος. 13800 τόννοι. Πυροβόλα (ταχυβόλα) 106 τῶν 37 χλσμ. ἕως 120 χλσμ. Τὰ μεγάλα ἀντιτορπιλικὰ ἦσαν ἐξωπλισμένα καὶ διὰ τορπιλλῶν.

Ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἀνωτέρω συγκριτικῆς εἰκόνας προκύπτει τὸ ἀναμφισβήτητον συμπέρασμα, ὅτι ἡ μεγάλη ὑπεροχὴ τῶν Τούρκων εἰς ὑλικὸν ἦτο καταφανής. Οἱ Τούρκοι ὑπερεῖχον τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ πυροβόλων, καὶ ἰσχύος πυρὸς τοῦ θωρηκτοῦ στόλου, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ πολεμικῶν τοῦ ἐλαφροῦ στόλου, ἐξωπλισμένου μάλιστα ὅχι μόνον διὰ ἰσχυροτέρου πυροβολικοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ μεγαλυτέρου ἀριθμοῦ τορπιλλοβλητικῶν σωλῆνων μετὰ τορπιλλῶν. Ἡ δὲ ὑπεροχὴ εἰς ὑλικὸν τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, ἠῤῥανεν καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι χάρις εἰς τὸ ἀπόρθητον αὐτοῦ ὁρμητήριον ἐντὸς τῶν Στενῶν τῶν Δαρδανελίων ἀνήκεν εἰς ἐκεῖνον ἡ πρωτοβουλία τῶν ἐπιχειρήσεων· νὰ ἐξέλθῃ δηλαδὴ αἰφνιδιαστικῶς, ὅποτε τοῦτο ἤθελε κρίνει σκόπιμον, ἐκ τοῦ κρησφύγετο του, πρὸς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος, διὰ νὰ συνάψῃ ναυμαχίαν ἢ νὰ διεξαγάγῃ ἐπιδρομὰς. Ἀπεναντίας, ὁ Ἑλληνικὸς στόλος μὲ ὁρμητήριόν του τοὺς Ὀρεοὺς εἰς τὰ Βόρεια τῆς Εὐβοίας, ἀπέχον 175 μίλια ἀπὸ τὰ Δαρδανέλλια, θὰ εὕρισκετο ὑποχρεωμένος νὰ διατελεῖ πάντοτε συγκεντρωμένος καὶ πάντοτε ἑτοιμὸς ὑπὸ αἰθρῶν, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἐχθρόν, μόλις ἐξείρchetο τοῦ ὁρμητηρίου του.

Ἦτο φυσικόν, λοιπόν, τόσον ἡ εἰς ὑλικὸν ὑπεροχὴ τοῦ Τουρκικοῦ στόλου, ὅσον καὶ αἱ πλεονεκτικαὶ στρατηγικαὶ συνθήκαι, ὑπὸ τὰς ὁποίας εὕρισκετο ὁ ἀντίπαλος, νὰ ἀπασχολοῦν κατὰ τρόπον ἀγγχώδῃ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸ Ἐπιτελεῖον τοῦ Ναυτικοῦ τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ Ἑλληνικὸς στόλος, ὁ μοναδικὸς τῆς Βαλκανικῆς Συμμαχίας, εἶχεν ἀναλάβει ἐναντι ταύτης παμμεγίστας εὐθύνας, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κυριαρχίαν μας ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ἡ δυσχερὴς θέσις εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε περιέλθει ἡ Ἑλλάς, συνεζητεῖτο εἰς ἀλλεπάλληλα πολεμικὰ συμβούλια, εἰς ἔν δὲ ἐξ αὐτῶν, τὸ καὶ δραματικώτερον ὄλων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Πρωθυπουργοῦ, ἐκλήθη καὶ ὁ νέος Ἀρχηγὸς τοῦ στόλου τοῦ Αἰγαίου ναύαρχος πλέον, διότι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχε προαχθῇ, Παῦλος Κουντουριώτης, διὰ νὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην του. Κατὰ τὸ συμβούλιον ἐκεῖνο, τὸ θάρρος, ἡ τόλμη καὶ ἡ ἀποφασιστικότης τούτου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀπόλυτον πεποιθήσιν του εἰς τὴν νίκην, κατώρθωσαν νὰ ἐμπνεύσουν γενικὴν ἐμπιστοσύνην.

Ἐπέτυχεν νὰ διαλύσῃ τοὺς ἐπιτελικοὺς ἐνδοιασμοὺς ἐκ τοῦ συσχετισμοῦ τῶν δυνάμεων καὶ νὰ ἐδρασίωσῃ τὴν πεποίθησιν, ὅτι «καὶ μὲ ἀσθενέστερον ὑλικόν, οἱ καλοὶ ναυτικοὶ πάντοτε νικοῦν». Ὑψώνουν δὲ τὴν γενναίαν ψυχὴν των ὑπεράνω τῶν σοφῶν ὑπολογισμῶν τῶν γραφείων. Ἀναλαμβάνει πλήρως τὴν εὐθύνην νὰ «κυριαρχήσῃ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους», μὲ τὴν ὑπάρχουσαν ναυτικὴν δύναμιν.

Πράγματι δέ, τὰ ἐπακολουθήσαντα γεγονότα, ἐδικαίωσαν πλήρως τὸν Ἀρχηγὸν τοῦ στόλου Π. Κουντουριώτη. Οὗτος, κατ' ἀρχὰς μεταφέρει τὴν βάνιν τοῦ

στόλου ἐκ τῆς ἀπομεμακρυσμένης περιοχῆς τῶν Ὀρεῶν Βορείου Εὐβοίας εἰς τὸν λιμένα Μούδρου τῆς νήσου Λήμνου, τὴν ὁποίαν καταλαμβάνει αἰφνιδιαστικῶς διὰ νὰ εὕρισκεται ἐγγύτατα τοῦ εἰς τὰ Δαρδανέλλια ὁρμητηρίου τοῦ Τουρκικοῦ στόλου καὶ κατέναντί του καὶ οὕτω δύναται νὰ κατοπτεῖ καὶ παρακολουθῇ ἀμέσως καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγος πᾶσαν ἐξοδὸν του πρὸς τὸ Πέλαγος. Ἐν συνεχείᾳ καταλαμβάνει τὰς νήσους Μυτιλήνην, Χίον, Σάμον.

Καὶ τέλος, διὰ τῶν δύο ἐνδόξων ναυμαχιῶν, μίαν παρὰ τὸ ἀκρωτήριον «Ἑλλή»—3 Δεκεμβρίου (1912)—καὶ τὴν ἑτέραν παρὰ τὴν νήσον «Λήμνον»—τὴν 5 Ἰανουαρίου (1913)—κατόπιν τῶν ὁποίων ὁ Τουρκικὸς στόλος δὲν ἐτόλμησε πλέον νὰ ἐξέλθῃ τοῦ κρησφύγετο του, ἀποκτᾷ ὁ Ἑλληνικὸς στόλος τὴν ἀπόλυτον κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους. Ὑπῆρξεν δὲ ἡ κυριαρχία μας αὕτη εἰς ἐκ τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς Βαλκανικῆς νίκης, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἡ Πατρίς μας ὑπερδιπλασιάσθη διότι ἡμῶς δὲν ὁ στόλος μας μεταφορᾷ διὰ θαλάσσης συγκεντρωμένων Τουρκικῶν στρατευμάτων ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τὸ Μακεδονικὸν καὶ Θρακικὸν μέτωπον, πρὸς πλευροκόπησιν του.

Ἡ παρούσα σελὶς τῆς Ἱστορίας μας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ φωτεινὸν παράδειγμα δι' ὅλους μας, διδάσκει, ὅτι, κατὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ὁ Ἑλληνικὸς στόλος κατεναυμάχησε τὸν Τουρκικόν, παρ' ὅλον ὅτι ἦτο ἀπὸ ἀπόψεως ὑλικοῦ ἀσυγκρίτως κατώτερος του, διότι εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰς ἡθικὰς δυνάμεις. Ὁ Ἑλληνικὸς στόλος ἐνίκησεν, διότι εἶχεν ἀξίαν καὶ γενναίαν ἡγεσίαν· προσωπικὸν ναυτικῶς ἐμπειρον, ἀρτίως ἐκπαιδευμένον καὶ πειθαρχημένον· στελέχη, ἐμποροῦμενα ἀπὸ γενναῖον φρόνημα, ἐπιθετικὸν πνεῦμα, ἀπαράμιλλον φιλοπατρίαν καὶ βαθεῖαν πίστιν ἐπὶ τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη. Καὶ τέλος, διότι πάντες οἱ ὑπηρετοῦντες εἰς τὸ Ναυτικόν, ἀπὸ τοῦ ναυάρχου μέχρι καὶ τοῦ τελευταίου ναύτου, ἐνεπνέοντο ἀπὸ τὰς μεγάλας παραδόσεις τῆς τρισημιετοῦς ναυτικῆς μας ἱστορίας, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν μυκηναϊκῶν χρόνων μέχρι τῶν σημερινῶν. Κατὰ τὴν μακραίωνα ταύτην περίοδον, οἱ Ἑλληνικοὶ στόλοι, οὐδέποτε «ἀνέκρουσαν πρύμναν», οὐδέποτε «ἐγκατέλειψαν τὸν παραστάτην», οὐδέποτε «ὑπέστειλαν τὴν σημαίαν». Οὕτω δέ, θὰ συμβῇ καὶ εἰς τὸ μέλλον.

Π. Ε. ΚΩΝΣΤΑΣ

Ἀντιναύαρχος ἐ.ἀ.

Ἐπίτιμος Ἀρχηγὸς τοῦ Στόλου καὶ
τ. Ἀρχηγὸς τοῦ Γ.Ε.Ν.

**Πρέπει ὅλοι οἱ
Σμυρνιοὶ
ὅπου κι' ἂν βρίσκονται
νὰ γράψουν μέλη
τῆς «Ἐνώσεως» μας
τὰ παιδιὰ τους.**

**Γιατί δὲν πρέπει
νὰ κοποῦν οἱ ΡΙΖΕΣ**

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ - ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

ΣΤΟ ΚΟΡΑΕΙΟ

ΣΤΗΝ ΑΡΤΑΚΗ

Χριστούγεννα: Τὰ κάλαντα τάλεγον ὅπως καὶ στὴ Σμύρνη. Τὴν παραμονὴ τὰ παιδιὰ σχηματίζαν παρέες καὶ γύριζαν στὰ σπίτια γιὰ «νὰ τὰ ποῦνε». Κρατοῦσαν ντουμπλεέκι καὶ τὸ χτυποῦσαν ρυθμικὰ τραγουδώντας μὲ τὸ γνωστὸ σκοπὸ:

Χριστὸς γεννᾶται σήμερον ἐν Βηθλεὲμ τῇ πόλει

Οἱ οὐρανοὶ ἀγάλλονται, χαίρει ἡ κτίσις ὅλη.

Ἐν τῷ σπηλαίῳ τίκτεται, ἐν φάτνῃ τῶν ἀλόγων

Ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν καὶ ποιητὴς τῶν ὄλων.

Ἡ Πρωτοχρονιά: Τὴν Παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς τὴ λέγανε «Καλὴ Βραδυά». Ὅλοι φοροῦσαν τὰ καλά τους, συγκεντρωμένοι γύρω στὸ τραπέζι γεμάτο γλυκὰ καὶ πιστά. Ὅλος ὁ κόσμος περίμενε τὸν Ἀη-Βασίλη, ποὺ θὰ ῥχόντανε ἀόρατος στὶς δώδεκα ἡ ὥρα τὴ νύχτα νὰ χαιρετήσῃ καὶ νὰ εὐλογήσῃ. Φροντίζανε πάντα νὰ εἶναι καθαρὴ ἡ εἴσοδος τοῦ σπιτιοῦ νὰ μὴ σκοντάψῃ ὁ Ἅγιος καὶ θυμώσῃ καὶ δὲν δόση καλὴς εὐχῆς. Ὁ Ἀη-Βασίλης ποὺ ἐρχόντανε ἀπὸ μακριὰ, ἀπὸ τὴν Καισαρεία, πρόβαλε στὴ φαντασία τοῦ λαοῦ ἀσπρογένης, ποὺ κουβαλοῦσε διάφορα δῶρα γιὰ τὰ παιδιὰ. Τὴν παραμονὴ τῆς Πρωτοχρονιάς, ἀγόρια καὶ κορίτσια, γύριζαν κι' ἔλεγαν πάλι τὰ κάλαντα, κρατώντας ἕνα καράβι φτιαγμένο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τὰ ἴδια, ποὺ συμβόλιζε τὸν Ἑλληνικὸ στόλο καὶ στολισμένο μὲ διάφορα παντιέρια. Ἀπὸ τὰ σπίτια τοὺς δίνανε γλυκὰ καὶ λεφτά. Ἐλεγαν τραγουδιστά:

Σ' αὐτὸ τὸ Νέον Ἔτος, στὴν πρώτη τοῦ μηνὸς

ἦρθα νὰ σᾶς χαιρετήσω δοῦλος σας ὁ ταπεινός.

Καὶ Βασίλειος ὁ Μέγας νάναι πάντα βοηθός.

Καὶ γιὰ τοὺς ξενητεμένους ἔχω νὰ σᾶς πῶ πολλὰ

Ὅπου εἶναι καὶ βρεθοῦνε νᾶχουν τὴν Καλὴ Βραδυά.

Ὑστερα ἀπ' αὐτὰ τὰ λόγια ἀρχίζαν τὰ παϊνέματα τῶν ἀνθρώπων τοῦ σπιτιοῦ, καὶ τέλειωναν μὲ τὴν εὐχὴ «καὶ εἰς ἔτη πολλά».

Οἱ νοικοκυρὲς ἔκαναν ἀετουδάκια καὶ βασιλιόπιττα μὲ ζύμη τριφτὴ, ὅχι ζυμωμένη, κι ἔβαζαν μέσα ἕνα νόμισμα. Σ' ὁποιοῦ τὸ κομμάτι ἔπεφτε τὸ νόμισμα τὸ χτύπησε μὲ πέτρα νὰ στραβώσῃ γιὰ νὰ μὴ τὸ ξοδέψῃ καὶ τὸ φύλαγε γιὰ γούρι στὸ πορτοφόλι του. Ὅλη τὴ νύχτα οἱ ἄντρες κυκλοφοροῦσαν στὸ τσαρσί. Χαιρέταγαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ φιλιώντουσαν.

Μεγάλη σημασία ἔδιναν οἱ νοικοκυρὲς στὸ «καλὸ ποδαρικό». Πρόσεχαν ποιὸς, ἀνήμερα τῆς Πρωτοχρονιάς, θὰ πᾶν πρῶτος στὸ σπίτι τὸ πρῶ. Προτιμοῦσαν τὸ ποδαρικό γὰ τὸ κάνῃ ἕνα ἀγοράκι, ποὺ νὰ ζοῦν οἱ γονεῖς του καὶ νᾶχῃ τὸ πόδι του καμάρα. Θεωροῦσαν γρουσουζία αὐτὸν ποὺ ἦταν «αντουζνιμάνης», ποὺ εἶχε, δηλαδὴ, πλατυποδία. Φιλεύανε γλυκὰ τὸ παιδί καὶ τοῦδιναν καὶ λεφτουδάκια. Ὅλες οἱ γυναῖκες φρόντιζαν ἀπὸ πρὶν νὰ ἐξαφαιρίσουν ἕνα τέτοιο παιδί γιὰ τὸ ποδαρικό, τοῦδιναν κι' ἕνα ρόδι νὰ τὸ λειτουργήσῃ στὴν ἐκκλησίᾳ καὶ νὰ τὸ σπᾶσῃ ἔπειτα στὸ κατῳφλίο τοῦ σπιτιοῦ γιὰ νὰ φέρῃ εὐτυχία στὴν οἰκογένειαν.

Τὴν ἡμέρα τ' Ἀη-Βασιλεῖο μόνο οἱ ἄντρες ἐβγαίνουν νὰ πᾶνε στὰ καφενεῖα καὶ σ' ἐπισκέψεις. Οἱ γυναῖκες ἔμεναν στὸ σπίτι γιὰ νὰ δέχονται. Οὔτε καὶ ἄφηναν ἄλλη γυναῖκα νὰ μῇ στὸ σπίτι τους, καὶ συγγενὴς ἀκόμα νὰ ἦταν. Ἡ δευτέρη μέρα ἀνῆκε στὶς γυναῖκες. Φεῦγαν, ὅποιες ἤθελαν, καὶ πήγαιναν σ' ἄλλα συγγενικά σπίτια, χόρευαν, τραγουδοῦσαν, παίζανε ντυμπελέκι, ξεφάντωναν. Αὐτὴ τὴ μέρα οἱ ἄντρες ἔμεναν στὸ σπίτι.

ΝΙΚΟΣ ΚΑΡΑΡΑΣ

Μεγαλοπρεπῶς ἐπίσης ἐωρτάζετο καὶ ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων. Τὴν προηγουμένην ταύτης νηστείαν τοῦ «Ξαραντα-μέρου» ἐτήρουν πάντες πιστῶς, ἐγένετο δὲ κατ' αὐτὴν μεγάλη κατανάλωσις ὀστρειδίων καὶ κτενίων, τὰ ὁποῖα τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν εὐγευστότατα καὶ ἠλιεύοντο ἐν ἀφθονίᾳ. Ἐγγιζούσης τῆς ἐορτῆς, ἐκαθαρίζοντο τὰ οἰκήματα, ἡτοιμάζοντο τὰ ἐορτάσιμα ἐνδύματα καὶ ὑποδήματα, οἱ δὲ ταξιθεύοντες ναυτικοί, ἐκτὸς ἀνωτέρας βίας, κατέπλεον εἰς Ἀρτάκην. Ἐπληροῦτο τότε ὁ λιμὴν τῆς Ἀρτάκης ἐκ τῶν καταπλευσάντων ἰστιοφόρων, τὰ ὁποῖα ἐσημαιοστολίζοντο κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐορτῆς. Τὴν παραμονὴν ὅλα ἦσαν ἑτοιμα, τὰ κρεατινὰ τρόφιμα εἶχον ἤδη μεταφερθῇ εἰς τὰ σπίτια καὶ ἀφ' ἐσπέρας ἤρχιζε τὸ μαγεῖρεμα πληροῦν εὐωδίας εὐχαρίστου τὴν ἀτμοσφαιρὰν καὶ διὰ τοὺς ἐπὶ τεσσαρακονθήμερον νηστεύσαντας. Τὸ ἀπόγευμα ἐξήρχοντο τὰ παιδιὰ νὰ ψάλλουν τὰ κάλαντα εἰς τὰ σπίτια, λαμβάνοντα ὡς ἀμοιβὴν κέρματα τινα καὶ ξηροὺς καρπούς. Κατὰ τοὺς παλαιότερους χρόνους ἐψάλλετο ὡς κάλαντα τὸ ἐξῆς ἄσμα.

*Ἐτοῦγεννα, πρωτόγεννα, πρώτη χαρὰ τοῦ κόσμου
Ξηβγάτε, διῆτε, μάθετε, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννιέται
Γεννιέται κι' ἀναθρέφεται 'στὸ μέλι καὶ 'στὸ γάλα
Τὸ μέλι τῶν οἱ Ἀρχόντες καὶ τὸ κερί 'στὸν Ἅγιο
'Αφέντη μ' ἀφεντάθροπε, Σὺ ἡ χαρὰ τοῦ κόσμου
Νὰ χαίρεσαι τὸ ταῖρι Σου καὶ τ' ἀρχοντόπουλά Σου
Κυρά μ' τὴ θυγατέρα σου γραμματικὸς γυρεῖ
'Αν εἶναι καὶ γραμματικὸς πολλὰ προνοκιά γυρεῖ
Γυρεῖ σπῖτια δίπατα μ' αὐλὲς μαρμαρωμένες,
Γυρεῖ χωράφια ἀθέριστα μ' ὅλους τοὺς θεριστάδες
Γυρεῖ ἀμπέλια ἀτρύγητα μ' ὅλους τοὺς τρυγητάδες,
Γυρεῖ πενήντα παραγιοὺς κ' εἴκοσι παραδόρες
Νὰ κοσμιζῶννε φλογιὰ νὰ δερμονίζων γρόσα
Κι' ἀπὸ τὰ δερμονίσματα δὸς μας καὶ μᾶς καμπόσα
Κι' ἂν δὲν μᾶς δώσης ἑκατό, δώσε μας πεντακόσα.*

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἐκοιμῶντο ὅλοι ἐνωρὶς καὶ ἀφωπνίζοντο 2-3 ὥρας πρὶν ἐξημερώσῃ ὑπὸ τοῦ «Εὐταξία» καὶ τῶν κωδῶνων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μετέβαινον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις ἀπέλυε μόλις ἐξημέραν μεθ' ὃ παρεκάθηντο εἰς τὸ Χριστουγεννιάτικο τραπέζι. Ὅλη ἡ ἡμέρα κατόπιν κατηναλίσκετο εἰς εὐχτηρίους ἐπισκέψεις πρὸς τοὺς ἐορτάζοντας καὶ τοὺς στενοὺς συγγενεῖς.

Ἰδιαιτέρας μνεῖας δεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ Ἁγίου Βασιλείου μὲ τὴν συναφῇ ἐορτῇ τῆς Βασιλόπιττας. Βασιλόπιττα ἐγίνοντο δύο, ἡ μία «ἀνεβατή» δηλ. μετὰ προζυμίου, ἥτις καὶ ἐκόπτετο τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὸ ἐσπρινὸν δεῖπνον καὶ μία «λιτανόβατη», κατεσκευασμένη ἐκ φύλλων ζύμης, ἥτις ἐκόπτετο τὴν μεσημβρίαν τῆς ἐπομένης. Τὴν πίτταν ἐκοπτεν ὁ οἰκοδεσπότης. Πρὶν δὲ κόψῃ αὐτήν, τὴν ἐσταύρωνε τρίς διὰ τοῦ μαχαίριου εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μεθ' ὃ ἐκοπτε τὰς «μοῖρας» ἢ πρώτη «μοῖρα» ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τὸν Χριστὸν καὶ τὸν Ἀη Βασίλην, ἐπικολούθουν δὲ κατὰ σειράν αἱ «μοῖραι» τοῦ οἰκοδεσπότη· τῆς οἰκοδεσποίνης, κατὰ ἱεραρχικὴν σειράν τῶν τέκνων, τῶν παριταμένων συγγενῶν καὶ ὑπηρετῶν, ἐν τέλει δὲ ἐκόπτετο καὶ «μοῖρα» σχετικὴ πρὸς τὸ ἐπάγγελμα τοῦ οἰκοδεσπότη. ἔαν ἦτο ναυτικὸς διὰ τὸ καῖκι, ἔαν ἀμπελουργὸς διὰ τὰ κτήματα καὶ οὕτω καθ' ἐξῆς, ἔαν ἐμπορὸς ἢ τεχνίτης διὰ τὸ μαγαζί ἢ τὸ «ἀργαστήριον».

Ὅσῳκις μεμνηστευμένος ἐκαλεῖτο εἰς τὸ σπίτι τῆς μνη-

(Συνέχεια στὴν 8 σελίδα)

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΠΑΝΙΩΝΙΟΣ ΣΤΕΓΗ ΒΥΡΩΝΟΣ

«Είναι χρέος μας να διατηρήσουμε με ιερότητα τη μνήμη του Έλληνισμού της Μικρασίας, του Πόντου, της Θράκης και της Κωνσταντινούπολης». Τουτό τονισε ο πρόεδρος της Πανιώνιος Στέγης Βύρωνος κ. Ν. Βικέτος, αναγγέλλοντας ευρύ πολιτιστικό πρόγραμμα (που πρόκειται να εφαρμόσει η Στέγη), σε δημόσια συγκέντρωση που πραγματοποιήθηκε στις 24 Νοεμβρίου στο Έντευκτήριο του Σωματείου.

Τα βασικά σημεία του προγράμματος που αφορούν δραστηριότητες για την προβολή του Έλληνισμού της Ανατολής είναι τα εξής:

1. Προκήρυξη διαγωνισμού για τη βράβευση με χρηματικό έπαθλο 5.000 δραχμών, που άθλοθέτησε ο επίτιμος Πρόεδρος της Στέγης κ. Ν. Άρώνης, εργασίας μαθητών της Β' και Γ' τάξης των Λυκείων του Βύρωνα με θέμα: «Η προσφορά των προσφύγων της Μ. Ασίας στον τόπο μας».

2. Διοργάνωση συζητήσεων και διαλέξεων για την προβολή της Μικρασιατικής

Ιδέας και της Μικρασιατικής παράδοσης.

3. Δημιουργία βιβλιοθήκης Έλληνισμού της Ανατολής με έργα που αναφέρονται στην ιστορία και τη ζωή της Μ. Ασίας, του Πόντου, της Θράκης και της Κωνσταντινούπολης, κι' ακόμα με έργα (ποιητικά, ιστορικά, λαογραφικά, λογοτεχνικά κ.λ.π.) των Ελλήνων προσφύγων της Ανατολής που είναι χαρακτηριστικά της μεγάλης τους προσφοράς στην πνευματική ζωή της χώρας μας.

4. Διοργάνωση αθλητικών αγώνων, που θα τελούνται κάθε χρόνο στο Βύρωνα με το όνομα «Πανιώνιοι Αθλητικοί Αγώνες» και θα είναι αφιερωμένοι στη μνήμη του Έθνo-μάρτυρα Μητροπολίτη Σμύρνης Χρυσόστομου και των θυμάτων της Μικρασιατικής καταστροφής.

5. Ίδρυση ιστορικού αρχείου με σκοπό τη συγκέντρωση και διαφύλαξη όλων των στοιχείων που αφορούν τη δημιουργία του Βύρωνα από τους πρόσφυγες, τη ζωή και την εξέλιξη του συνοικισμού.

Ο ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΙΑΚΩΒΟΣ ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ

Νέα, Ύρκη 17.11.1980

Αγαπητέ κ. Παυλίδη,

Ελήφθη το λεύκωμα «Η Σμύρνη» ως και πανοραμική φωτογραφία της νύμφης της Ίωνίας, τα οποία απεστείλατε ευγενώς διά του Έντιμ. κ. Κίμωνος Δούκα προς τον Σεβασμιώτατον Αρχιεπίσκοπον Αμερικής κ. Ιάκωβον.

Εξ ονόματος του Σεβασμιωτάτου ο οποίος μετά την πρόσφατον ασθένειάν του διανύει το στάδιον της αναρρώσεως, ευχαριστώ θερμώς υμᾶς και τους συνεργάτας σας, τόσοι διά τα δώρα σας, όσον και διά τας προς το πρόσωπον αυτού έκδηλώσεις σεβασμού και αγάπης.

Σας συγχαίρω διά τὸ θαυμάσιον πατριωτικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐπιτελεῖτε καὶ διατελῶ

Μετ' εὐχῶν καὶ τιμῆς

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ο ΝΕΑΣ ΠΕΡΣΕΗΣ ΣΙΛΑΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ
ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΓΓΑΝΑΡΗ

Στη συνέχεια των εκδηλώσεων για τα 60 χρόνια από την έκδοση της πρώτης ποιητικής συλλογής του Απόστολου Μαγγανάρη οργανώθηκε στην αρχή του μήνα στο κέντρο «Τιπούκειτος» ποιητική βραδιά με τις πρόσφατες δημιουργίες του ποιητή («Ύφη και στύλ» — «Η άλλη γραφή»), που παρουσίασε ο συγγραφέας Νίκος Ζακόπουλος.

Για το τελευταίο αυτό «νεανικό» έργο του Απόστολου Μαγγανάρη μίλησε κι ο λογοτέχνης Δημ. Σιατόπουλος. Ποιήματά του διάβασαν ο Θύμιος Καρακατσάνης, η ποιήτρια Έλπίδα Καρά - Αμαράντου και οι καλλιτέχνιδες Γιούλα Ζουμπουλάκη και Άρτεμις Τσάρμη. Τέλος, ο τιμώμενος της βραδιάς διάβασε κι ο ίδιος ανέκδοτους στίχους του.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ - ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ

(Συνέχεια από την 7 σελίδα)

στης του να κόψουν την πίττα, πρό της κοπής έρριπτε νομίσματα επ' αυτής, συνήθως φλωρία, άτινα άπετέλουν δώρον προς την μνηστήν, ήτις και έθεωρείτο ότι ήτο ή κατασκευάσασα την πίτταν. Έντός της πίττας υπήρχε φλουρί, ό εύρων δέ αυτό έθεωρείτο ότι ήτο ό «τυχερός». Είς παλαιότερους χρόνους έγίνετο και τρίτη πίττα, ήτις εκόπτετο την ήμέραν των Θεοφανείων. Όλοι εκόπτοντο καθ' όμοιον τρόπον και περιείχον «φλουρί».

ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ Κ. ΜΑΚΡΗΣ

ΟΙ ΕΥΧΕΣ ΜΑΣ

Η ΕΝΩΣΙΣ ΜΑΣ άπευθύνει στα άγαπητά της μέλη, στους φίλους και στους συνεργάτες της των «ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ» και της «ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗΣ ΗΧΟΥΣ» και στις οίκογένειές τους, τις πιό θερμές και έγκάρδιες ευχές για τις Γιορτές και τόν ΊΚαινούργιο Χρόνο.

ΔΩΡΕΕΣ

Στη μνήμη του συζύγου της Τάκη Ίωαννίδη, ή Κα

Άννα Ίωαννίδου δρχ. 2.000

Στη μνήμη των αδελφών τους Νικολάου και Βάσως

ό Κος και ή Κα Δέσπω Θωμάϊδου δρχ. 2.000

Στη μνήμη Άννας Γ. Τσαγκρίδη ό Κος Πάρις Άλ-

μυρόπουλος 150 γαλλικά φράγκα

Στη μνήμη Λάτης Χ. Τσαγκρίδη ό Κος Πάρις Άλ-

μυρόπουλος 150 γαλλικά φράγκα

Στη μνήμη της Φωφώς Ν. Άδάμη ή Κα Μαρία Νοννός δρχ. 1.000

Στη μνήμη του συζύγου της Μιλτιάδη ή Κα Γεωργία

Άθηνάρη δρχ. 300

Ό κ. Δομένικος Ίωάννης χάρισε στην Ένωσή μας τόν ζωγραφικό πίνακα του Καλογρίδη με θέμα «ΤΟ ΛΙΜΑΝΙ ΤΗΣ ΣΜΥΡΝΗΣ».

Τους δωρητές θερμά ευχαριστούμε.

ΤΟ ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟ
ΜΑΣ

Κάθε Τρίτη (5 - 7 μ.μ.)
θα είναι άνοιχτά τὸ Έν-
τευκτήριο και ή Βιβλιο-
θήκη της Στέγης μας
Καρύτς 3, γ' Όροφος.

ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ

Μηνιαία έκδοση της
«ΕΝΩΣΕΩΣ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ»
Αποστέλλεται δωρεάν
στα μέλη της

Διεύθυνση
όδός Καρύτση άριθ. 3
Τηλέφ. 32.28.480
Άθήναι 124

Συντακτική Έπιτροπή
Μιχαήλ Καλλιγέρης
Ναταλία Γκούφα
Τάκης Βεζυργιάννης

Υπεύθυνος έκδόσεως
Β. Γκούφας
Δεινοκράτους 31
Τηλ. 72.71.92

Υπεύθυνος Τυπογραφείου
Α. ΒΑΛΥΡΑΚΗΣ
Ρήγα Παλαμήδου 5 — Άθήναι

ΠΕΝΘΗ

ΜΑΡΙΑ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Νέο πένθος σκεπάζει τὸ πατριαρχικό σπιτικό, στο Βύρωνα, τὸ ἀξέχαστου πρόσφυγα γενάρχη Μένανδρου Θεοδωρίδη, πὸ μᾶς ἔφυγε πρὶν ἑξή χρόνια, με τὸ θάνατο, στις 20 τοῦ Νοέμβρη, τῆς συζύγου του Μαριάνθης, τὸ γένος Ἀλεξάνδρου Παπαδάκη.

Σμυρνιοπούλα, γεννημένη κι' ἀναθρεμένη στὴν καταπράσινη περιοχή τῆς Ἑγγκλέικης Ἐκκλησιᾶς στὴν Πούντα, ἡ σεμνὴ καὶ καλοκάγαθη μεγάλη δέσποινα, ἀφοῦ γεύτηκε, με τὸ σύντροφό της, τὶς πίκρες τῆς προσφυγιάς ριζοβόλησε ξανά στὴ φιλόστοργη γῆ τῆς μητέρας Ἑλλάδας, κι ἀνάστησε καὶ καμάρωσε, στὰ ὀγδονταπέντε χρόνια της, δυὸ γενιὲς βλαστάρια, τὸ γιό της κ. Γιάννη, μεγάλο ἐργολήπτη μηχανικό, ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια, τὴ θυγατέρα της κυρία Εὐθυμία, σύζυγο Κώστα Τεχριτζόγλου, καλλιτέχνη-γραφίστα, καὶ τὰ τέσσερα ἐγγόνια της.

Ἡ ἐφημερίδα μας καὶ ἡ Ένωσις Σμυρναίων, ἐκφράζουν τὴ λύπη τους καὶ τὴ συμπάρασσή τους στοὺς θλιμένους ἀπόγονους τῆς αἰμυλώσας Μαριάνθης τὸν κύριο καὶ τὴν κυρία Ι. Θεοδωρίδη, με τὰ παιδιά τους Μένανδρο καὶ Ἀλεξάνδρα, τὸν κύριο καὶ τὴν κυρία Κ. Τεχριτζόγλου, με τὰ παιδιά τους Πέτρο καὶ Μαριάνθη, τὴν οἰκογένεια τῆς κυρίας Βάσως Χατζηγεωργίου καὶ τοὺς ἄλλους συγγενεῖς.